

Voor MAX maakte Cees Grimbergen in 2013 de veelbesproken documentaire 'Zwarte Zwanen - Gokken met uw Pensioenpremie'. Maandag 13 en dinsdag 14 juli duikt hij in twee afleveringen nóg dieper in de geheime wereld van de pensioenindustrie. Grimbergens verbazing uit 2013 sloeg om in verbijstering. Uit nieuwe, tot nu toe geheime, juridische stukken blijkt onder andere dat pensioenfonds ABP zaken doet met een frauderende bank. Beide dagen om 20.25 op NPO 2.

DE BELEGGERS VERLIEST NOOIT MAAR WIJ WÉL!

GOKKEN MET ONZE PENSIOENEN

Heel Nederland boven de 50 maakt zich druk om zijn of haar pensioen. Een gepensioneerde had in 2013 zes procent minder te besteden dan in 2009, zo blijkt uit recent onderzoek van ouderenorganisatie ANBO. Maar is ons pensioen überhaupt nog wel veilig? Cees Grimbergen maakte voor Omroep MAX twee nieuwe afleveringen van 'Zwarte Zwanen' en schreef het artikel hieronder. Zijn conclusie: de situatie is nog ernstiger dan gedacht.

Iedere werknemer in ons land werkt gemiddeld één dag in de week voor z'n pensioen. Met z'n allen hebben we op die manier ruim 1200 miljard gespaard. Geen land ter wereld spaart, afgezet tegen de omvang van de economie, zó veel voor de oude dag. Dagelijks, 365 dagen per jaar, stroomt er 92 miljoen euro naar de pensioenfonds. Die het geld weer doorschuiven aan beleggers. Die het aan weer andere beleggers doorschuiven.

IMMORELE HEBZUCHT VAN BANKIERS

Dat Nederlanders minder pensioen krijgen dan ze verwacht hadden, is het gevolg van de grote financi-

ele crisis in 2008. Die crisis werd veroorzaakt door het zeer instabiele, wereldwijde geldsysteem. Pensioenfonds maken toen enorme verliezen. Nieuwe debâcles op de financiële markten kunnen onze pensioenen verder uithollen. Maar vooral vormt de immorele hebzucht van een aantal grote spelers in de financiële wereld een directe bedreiging van onze ooit degelijke en behoudende pensioensysteem.

Alle pensioenfonds en beleggers beloven de premiebetalers hoge rendementen waardoor de koopkracht van gepensioneerden niet hoeft te dalen. Bij vlagen lukt dat. Dan pakken de beleggers hun deel

van het rendement (soms wel 20 procent) en gaat de rest van de winst naar het pensioenfonds. Maar bij beleggen kan je winst net zo makkelijk weer omslaan in verlies. Een nieuwe crisis kan ervoor zorgen dat onze pensioenfonds net als in 2008, honderden miljarden kunnen verliezen op ingewikkelde en vaak dubieuze beleggingsproducten.

DE BELEGGERS VERLIEST NOOIT - WIJ WEL

Maar gebeurt er als de beleggers verliezen maken op investeringen met ons pensioengeld? Tja, het zal ze wat bonus schelen, maar de beleggers vangen doordraaiend hun basishonorarium. Ze hoeven eerder gemaakte winsten niet af te dragen ter compensatie van de verliezen. Voor hun is het dus altijd 'kassa'. Voor de verliezen draaien de pensioenpremiebetalers en de gepensioneerden op. Met hogere premies en lagere pensioenen. En we mogen later met pensioen zoals gebeurde na de crisis van 2008. Hoe kan dit blijven bestaan? En hoe kan het dat de Nederlandse vakbonden FNV en CNV, die in de besturen van de pensioenfonds zitten, hieraan meedoen? En dat de PvdA-staatssecretaris Jetta Klijnsma van Sociale Zaken die over pensioenen gaat, hier al jaren over zwijgt?

KLOKKENLUIDER VAN BEMMELN

"Ik ben niet bang om kritiek te leveren op de financiële sector", zegt klokkenluider Michael van Bemmelen mij tijdens een wandeling door Manhattan. Van Bemmelen werkte op Wall Street, het centrum van de internationale financiële wereld in New York. De stem van zijn geweten deed hem in

DE VOORZICHTIGHEID IS HELEMAAL WEG

De pensioenfonds werden tot in de jaren zeventig degelijk bestuurd door werkgevers en vakbonden. Het beleggen van pensioengeld gebeurde langs zorgvuldige en voorzichtige lijnen: in de staatsschuld, in huurwoningen, een beetje in aandelen. Maatschappelijk belang en sociaal verantwoord investeren waren vanzelfsprekend. Met de opmars van het vrije marktdenken werden de collectieve spaarpotten onderdeel van de financiële wereld. De echte economie van goederen en diensten werd ondergeschikt gemaakt aan de financiële economie. Een wereld vol met mensen die de band met gewone werkende mensen vaak kwijt zijn. Die vooral denken aan hun bonus en niet weten hoe het is om, naast de AOW, te leven van een pensioen van 700 euro bruto.

2007 besluiten uit de bankwereld te stappen. Nu waarschuwt Van Bemmelen gepensioneerden en premiebetalers dat hun geld wordt gestoken in risicovolle beleggingsproducten die door de zakenbankiers zélf niet eens begrepen worden. Maar waar ze wél grote bonussen aan verdienen. Het gaat de pensioenfonds blijkbaar, na de mega-verliezen in 2008, weer uitstekend. Maar hoe worden die hoge winsten (rendementen) van soms wel 10% of meer gemaakt? Dat gebeurt dankzij beleggingsproducten die op korte termijn winst opleveren maar elders in de wereld vaak schade veroorzaken. Misschien heeft u gehoord van rentederivaten die in het midden- en kleinbedrijf, bij universiteiten, scholen, woningcorporaties en waterschappen voor verliezen zorgden. Het zijn de 'risicovolle beleggingsproducten' waar Van Bemmelen het over heeft. Een ander bizar voorbeeld: de ware reden dat V&D lagere lonen voor het personeel wilde is dat de eigenaren van V&D, de Nederlandse pensioenfonds ABP en Pensioenfonds Zorg en Welzijn, hoge rendementen eisten.

VERBIJSTERENDE GEHEIME STUKKEN

In de Nederlandse pensioenwereld klinkt nagenoeg geen kritisch geluid. Vakbonden FNV en CNV komen in de pensioenfondsen niet voor hun leden op. Pensioenfonds ABP sloot geheimhoudingsdeals met banken waarvan ze wisten dat die fraudeerden. Achter dat laatste kom ik nadat ik een juridisch stuk van het Hoogerechtshof in New York te pakken krijg. Dit stuk is tot nu toe in Nederland geheim gebleven.

Ook in Londen, bij de High Court of Justice, vind ik tot nu toe onbekende juridische stukken. Daarin beschuldigt het Nederlandse Pensioenfonds Vervoer (van onder andere de vrachtwagenchauffeurs) de bank Goldman Sachs van nalatigheid, falen, misleiding en 'handel voor eigen rekening'. Als ik de stukken lees, ben ik verbijsterd. Hier is niet sprake van een mislukte belegging, maar het moedwillig berokkenen van schade aan het Pensioenfonds van de vrachtwagenchauffeurs. Het Pensioenfonds Vervoer, inclusief FNV en CNV, wil niet reageren. Het moet van Goldman Sachs zijn mond houden.

WAAROM LATEN ZE ZICH INPAKKEN?

Hoe kon en kan de Nederlandse pensioenwereld zich de afgelopen decennia zo laten inpakken door de bankiers van Wall Street? In Florida leg ik de vraag voor aan pensioendetective Ted Siedle. Hij zegt: "Sinds de kredietcrisis van 2008 is Wall Street hebzuchtiger dan ooit. Het principe van goed rentmeesterschap en voorzichtig management is het raam uit. In de pensioenindustrie was corruptie niet eerder zo omvangrijk als nu. Grote pensioenfondsen liggen in feite in bed met Wall Street-bankiers. En die laatsten willen alleen maar profiteren van de pensioenfondsen."

PENSIOENPREMIEBETALERS: WORD WAKKER!

'Zwarte Zwanen' wil Nederlandse pensioenpremiëbetalers wakker schudden. Nederland moet zich realiseren dat een ooit prachtig en solidair pensioensysteem inmiddels is vervormd. Wat moet verande-

GELEKTE BRIEF: PENSIOENWERELD VREEST MAX-DOCUMENTAIRES

De Pensioenfederatie (de belangenorganisatie van Nederlandse pensioenfondsen) is bang dat de twee afleveringen van 'Zwarte Zwanen' de reputatie van de pensioensector zullen schaden. Het blijkt uit een brief aan alle aangesloten pensioenfondsen die in het bezit is van MAX. Directeur Riemen van de Pensioenfederatie stelt hierin: 'Het is belangrijk dat de pensioensector hierin gezamenlijk optrekt omdat de reputatie van de hele sector in het geding is.' De Pensioenfederatie gaat de werkwijze van MAX-verslaggever Cees Grimbergen nader onderzoeken. Directeur Riemen schrijft: "Wij willen zo snel mogelijk weten welke fondsen door Cees Grimbergen zijn benaderd en hoe het contact is verlopen." Uit de brief blijkt voorts dat de Nederlandse pensioenfondsen en door hen ingehuurde beleggers na de twee documentaires met een gezamenlijke verklaring zullen komen om de voorziene schade zo veel mogelijk te beperken.

ren? Dat vind ik lastig. Het verplichtende karakter van het pensioensysteem afschaffen? Ik weet dat als mensen zélf moeten sparen en beleggen, de financiële wereld waarschijnlijk talrijke nieuwe woekerpolissen zal introduceren. Wat weer nieuwe risico's voor gewone burgers betekent. Bovendien: sommige burgers hebben geen talent voor sparen, ze hebben moeite een spaarpot voor de oude dag te vormen. Eerlijk gezegd heb ik niet een kant-en-klare oplossing. Maar als u deze twee afleveringen van 'Zwarte Zwanen' heeft gezien zult u met me eens zijn: het is nog erger dan we denken. ■

'Zwarte zwanen' op tv

De twee afleveringen van 'Zwarte Zwanen' worden uitgezonden op maandag 13 en dinsdag 14 juli, allebei om 20:25 uur op NPO 2. Zie ook de toelichtingen in dit nummer op pagina 57 en 65.

Wilt u reageren? Schrijf dan naar MAX Magazine, Postbus 277, 1200 AG Hilversum.

Of stuur een e-mail naar redactie@maxmagazine.nl